

**TUINVOGEL
TELLING
SPECIAL**

 **De Nationale
Tuinvogeltelling**
Van Vogelbescherming Nederland

VOGELVOEDSEL IN JE TUIN

Belangrijk voor we beginnen over vogels bijvoeren: richt je tuin of balkon zo in dat vogels er het hele jaar hun natuurlijke voedsel vinden en veilige plekken om te rusten en hun nestjes te bouwen. Een groene vogeltuin helpt vogels écht en houdt ze gezond. Dat is het vertrekpunt. Denk dan aan bloemen die insecten trekken en zaden geven, bessenstruiken, fruitbomen en een grasveldje met dikke wormen. Bijvoeren kan ze een handje helpen bij het vinden van voedsel en voor ons is het ontzettend leuk!

Vogelbescherming
NEDERLAND

HET BELANGRIJKST: EEN GROENE TUIN

Alle tuinen samen vormen een heel groot leefgebied voor vogels. Het is van het grootste belang dat vogels zich het hele jaar thuis voelen in onze tuinen.

Je tuin of balkon vogelvriendelijk maken kan gemakkelijk; meer tips vind je op de [website van Vogelbescherming](#).

Vul je postcode in op [mijnvogeltuin.nl](#) en doe de postcode vogelcheck. Je ziet dan welke vogels in jouw buurt leven en wat je voor ze kunt doen.

MAG IK VOGELS WEL BIJVOEREN?

Tuinvogels bijvoeren mag, als er tenminste ook natuurlijk voedsel in de tuin te vinden is voor ze. Zo blijft hun dieet gevarieerd en de vogels gezond.

Bijvoeren brengt vogels dichtbij

Bijvoeren brengt vogels en de natuur dichtbij. We worden blij van vogels, van het geluid dat ze maken en de prachtige kleuren die ze hebben. Dat geeft ons een besef van de schoonheid en de waarde van de natuur.

Nóg leuker is het in de aanloop naar de Tuinvogeltelling. Vogels krijgen dan de gewoonte je tuin te bezoeken. In deze special ontkracht Vogelbescherming de mythes die de ronde doen over vogels bijvoeren, geven we antwoord op veelgestelde vragen en krijg je handige tips.

Voor de duidelijkheid: het is niet zo dat bijvoeren móet. Tuinvogels blijven wilde dieren, die prima voor zichzelf kunnen zorgen, ook in de winter. Tenminste, als onze tuinen vogelvriendelijk zijn ingericht.

Vogels blijven zelf natuurlijk voer zoeken

Bijvoeren helpt vogels reserves op te bouwen voor de kou, de lange trek naar het zuiden, of het drukke broedseizoen.

Vogels blijven echter ook natuurlijk voedsel zoeken, zelfs als je bijvoert. Ze verleren dat niet. Instinctief nemen ze wat ze nodig hebben.

Dus het is ook geen probleem als je ineens stopt met bijvoeren. Dan komen ze regelmatig kijken op de plek waar ze eten verwachten. Na wat gemok gaan ze weer aan de slag met de insecten, de spinnetjes en de graszaadjes.

MAG JE ALLEEN MAAR BIJVOEREN IN DE WINTER?

In alle seizoenen zijn er omstandigheden waardoor ze wel eens een extraatje kunnen gebruiken.

Winter

's Winters is het duidelijk te zien dat het niet makkelijk is om buiten in de natuur te overleven. Kleine vogels verbranden 's nachts soms wel 10% van hun lichaamsgewicht om warm te blijven en kunnen iedere calorie gebruiken. Liefst vinden ze die in zaden, pitten en bessen in je tuin, met bonuszaden in de silo.

Lente

Zelfs in de lente zijn de vogels blij als je bijvoert. Het broedseizoen breekt aan en ze hebben soms wel tien extra monden te voeden.

Een vogelvriendelijke tuin waar veel kruiden en bloemen in staan is belangrijk: daar komen insecten op af. Dat is waar de meeste soorten hun jongen mee voeren.

Zomer en herfst

Met een vogelvriendelijk ingerichte tuin help je de vogels om goed doorvoed en gezond de herfst in te gaan.

De trekvogels kunnen alle reserves gebruiken om in het najaar soms wel duizenden kilometers te vliegen.

De vogels die niet wegtrekken, maar in Nederland overwinteren, moeten dagelijks genoeg eten om de kou te overleven. Wil je al deze vogels een handje helpen, dan kun je ze bijvoeren met biologisch voer.

IS BIJVOEREN SLECHT VOOR JONGE VOGELS?

Vogelouders weten donders goed dat jonge vogels eiwitten moeten eten. Ze werken zich te pletter om pieren, rupsen en vette larven te vangen. Als je voert, eten ze dat voornamelijk zelf (fijn, hoeven ze minder energie te steken in zoeken) en de kleine bestjes gaan naar de jongen.

Voedseltekort

Pas als ze echt niks anders vinden, voeren vogelouders hun jongen met voer dat jij ze geeft.

Het enige dat je kunt doen om tekorten te voorkomen is van je tuin een echte vogeltuin maken. En dan nog zijn er soms vette en soms magere jaren. Je hebt niet overal invloed op.

Tip: voer als er jonge vogels zijn eiwitrijk voedsel, zoals insectenkorrels, meelwormen of een gekookt biologisch eitje.

WAT WEL BIJVOEREN?

Kies liefst voor biologisch als je vogelvoer koopt. Dan weet je tenminste zeker dat het gezond is voor de vogels en de natuur.

Zadenmengsels

Er zijn veel soorten zadenmengsels te koop. Ze bevatten vaak maïsvlokken, zaden, zonnebloempitten en stukjes pinda of noot. Besef dat niet alle vogels hele tarwe- en gerstkorrels kunnen verteren. Zie je dat ze voer laten liggen, probeer dan een ander mengsel.

Zwarte zonnebloempitten

Zwarte zonnebloempitten in een voedersilo zijn het hele jaar top. Het oliegehalte in zwarte pitten is hoger dan in gestreepte pitten, dus je zult merken dat de vogels ze liever eten. Je kunt ze ook zonder schil kopen, alleen de kernen. Stop ook een paar pitten in de grond, dan heb je aan het einde van de zomer zonnebloemen die zelf weer honderden pitten geven.

Nigerzaad

Dit zijn kleine zwarte zaden met een hoog oliegehalte. Lekker voor putters en sijsjes. Die zijn trouwens nóg blijer met de zaden van de kaardenbollen of teunisbloemen in je tuin.

Pinda's

Pinda's zijn rijk aan vet en populair bij tuinvogels. Voer ze in een pindasilos. Vogels moeten er dan kleine stukjes afpikken.

Vetbollen

Vetbollen zijn goed wintervoer: gezonde voedingsstoffen en veel calorieën om warm te blijven. In de zomer hebben vogels minder vet nodig en bij warm weer kan het vet sneller bederven. Houd het daarom 's zomers goed in de gaten als je het dan toch ophangt.

Meelwormen of insectenkorrels

Gevriesdroogde meelwormen of insectenkorrels zijn een

natuurlijke voedselbron voor vogels. Je kunt ze het hele jaar voeren, maar vooral in het voorjaar heeft dit meerwaarde voor jonge vogels.

Gekookt ei en eierschalen

Het lijkt wat tegennatuurlijk, maar een hard gekookt, geprakt biologisch kippeneitje, is een gezonde bron van eiwitten voor (jonge) vogels. Je maakt vogels ook blij met de verkruimelde eierschalen van de gekookte eieren (geen rauwe!). Zeker in het broedseizoen, want voor het produceren van hun eieren hebben ze veel kalk nodig.

Fruit

Zachte of rotte gehalveerde appels, peren, bananen en druiven, maar ook rozijnen, krenten en ander gedroogd fruit zijn geschikt voor vogels. Leg ze op de grond of de voertafel.

WAT NIET BIJVOEREN?

'Mensen-pinda's'

Koop geen 'mensen-pinda's' en 'mensen-pindakaas' voor vogels. Vaak zit er zout bij en dat is slecht voor vogels.

Beschimmeld voer

Koop nooit pinda's of vogelvoer waar een zwarte waas op zit, want dat is schimmel. Schimmelt het voer op de voertafel? Dan is het te lang blijven liggen. Verwijder het en voer wat minder. Als het voor de avond niet op is, was het te veel. Bedenk: sommige schimmels zijn giftig voor vogels.

Brood

In brood zit zout, dus het is in grote hoeveelheden slecht voor vogels. Het tafellaken met broodkruimeltjes uitschudden kan weinig kwaad.

Zacht of vloeibaar vet

Olie en zachte vetten kunnen op de veren komen. Het isolatievermogen en de waterbestendigheid wordt daardoor minder. En om buiten te overleven heb je echt een warm en waterdicht verenpak nodig. Vloeibaar vet heeft bovendien een laxerende werking, wat niet gezond is voor vogels.

Melk

Geef nooit melk aan vogels! Hun darmen kunnen geen melk verteren. Krijgen ze het toch binnen, dan kunnen ze er maagaandoeningen van krijgen of zelfs aan doodgaan.

Geen netjes

Gebruik geen netjes, niet bij pinda's, niet bij vetbollen, nooit. Vogels kunnen erin verstrikt raken en sterven of zichzelf verwonden. Ook waaien lege netjes nog wel eens de natuur in.

Zout

Zout is voor vogels nog veel ongezonder dan voor mensen. Hun nieren kunnen het niet goed verwerken. Voer vogels dus nooit producten met zout.

WAT EN HOE BIJVOEREN VOOR WELKE VOGELS?

Voer gevarieerd, op verschillende plaatsen en voor elke vogel wat wils. Hieronder zie je per groepje vogels hoe je dat aanpakt.

Mus, vink, groenling

Groenlingen en de verschillende soorten mussen en vinken zijn echte zaadeters, met een forse snavel om zaden en pitten te kraken. Geef ze dus allerlei zaden, granen, mais, zonnebloempitten en pinda's. Strooi het voer op de grond (een sneeuwvrije plaats), of op een voertafel. Veel van deze zaadeters overwinteren in groepen en ze wijzen elkaar de weg naar voedzame hapjes.

Roodborst, winterkoning, heggemus

Roodborst, winterkoning en heggemus zijn insecteneters. Voor hen is het extra hard zoeken in de winter. Laat afgevallen bladeren daarom liggen, want daar overwinteren veel insecten en andere kleine diertjes onder.

Blij zijn ze ook met meelwormen of insectenmix.

Leg het voer op enkele beschutte plekjes op de grond in de tuin en geef niet in één keer heel veel, maar herhaaldelijk een klein beetje. Ze rommelen namelijk een paar keer per dag de tuin door en volgen dan een soort 'voedselroute' van kansrijke plekjes.

Mees

Mezen (staart-, pimpel-, kool- en zwarte mees) zijn acrobaten die gerust ondersteboven hangend met zijn tien in de boom iets eten. Hang dus eten voor ze in een boom: vetbolletjes in een vetbolhouder en pinda's in een silo. Daarnaast zijn ze te porren voor zonnebloempitten of een silomix in de voedersilo of een voerhuisje.

Lijsterachtigen en spreeuw

Merel, zanglijster, kramsvogel, koperwiek en spreeuw zijn niet kieskeurig. Ze eten rotte appels of peren en krenten of rozijntjes. Maar ze lusten ook vetbollen en zaadmengsels. Ze kunnen wel erg competitief zijn, dus maak drie of vier voerplekken op de grond.

Boomkruiper, boomklever, grote bonte specht

Dit zijn vogels die hun voedsel zoeken langs een boomstam. Voer ze dus ook langs een boomstam. Hang bijvoorbeeld een pindasilos vlak langs de stam.

Grote én kleine vogels

Natuurlijk moeten ook kraaiachtigen, meeuwen en duiven eten. Deze grote vogels komen echter vaak in groepen en eten in korte tijd alles op.

Om de kleinere vogels dan ook te kunnen bijvoeren, gebruik je een beschermkooi rond een silo of over voer op de grond.

Strooi verder kleine beetjes. Zo zijn de mussen er snel bij als je het tafelkleed uitklopt, maar halen meeuwen daar hun neus voor op.

Voer ook onder struiken, dat is gewoon onhandiger voor grote vogels.

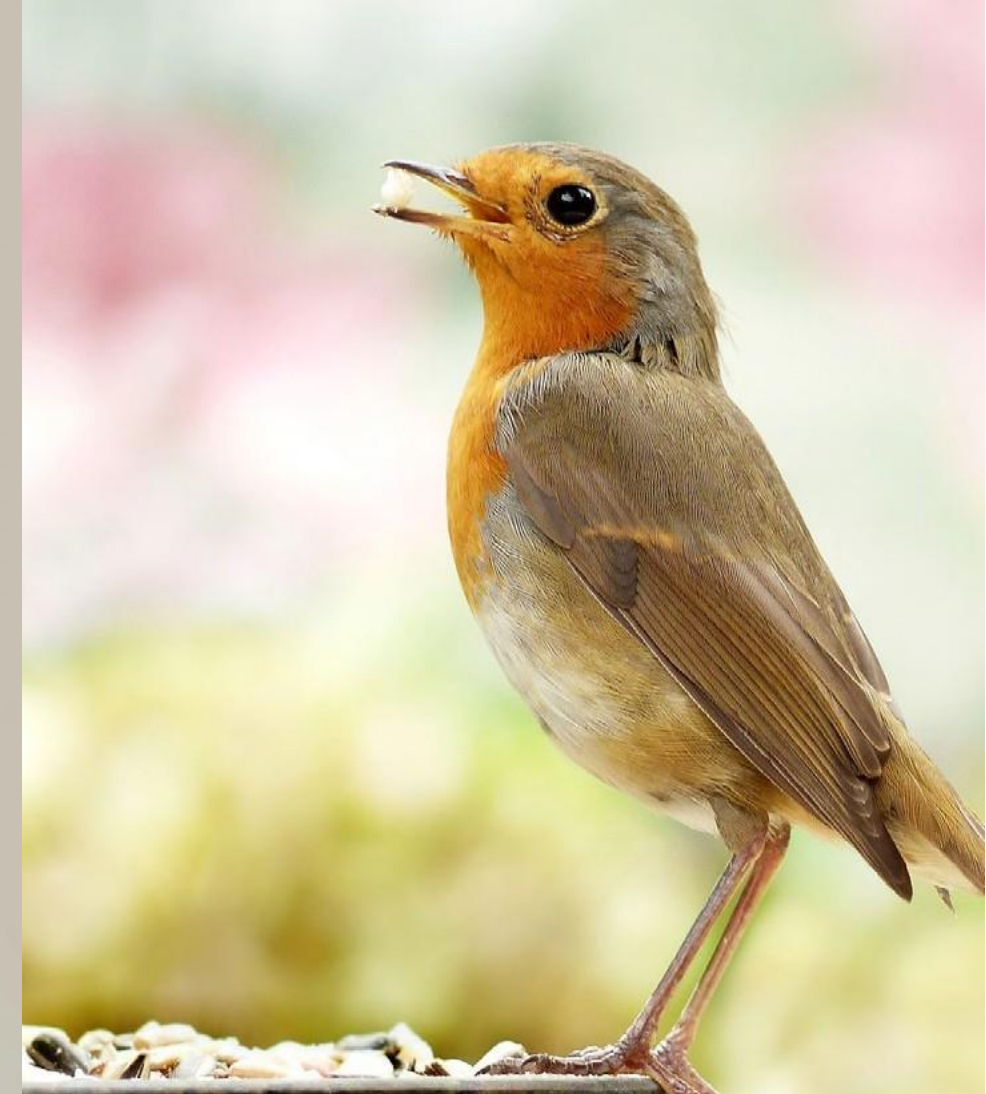
MAG JE 'S WINTERS WATER GEVEN AAN VOGELS?

Vogels zijn blij met iedere dag een platte schaal vers water om van te drinken en in te baden.

Strengere vorst

Vriest het heel hard en blijft het water niet open? Geen probleem. Ze pikken dan sneeuw of rijp om aan vocht te komen. En in de natuur is nog wel vaak open water te vinden. Je kunt eventueel wat ijsblokjes vergruizen en de ijssplinters aanbieden.

Doe nooit zout of suiker in het water!

HYGIËNISCH VOEREN IS BELANGRIJK

Hygiënisch voeren is essentieel! Verwijder poep, schimmel en bacteriën op tijd. Als de hygiëne niet goed is, doet bijvoeren veel kwaad. Op een voer- of drinkplaats in je tuin verspreiden ziektes zoals het usutuvirus en 'het geel' zich bijvoorbeeld sneller dan in de natuur.

Tips:

1. Voer op voertafels, - huisjes en op de grond hoeveelheden die vóór de avond opraken, zodat er geen resten blijven liggen. Dit voorkomt ook overlast door muizen.
2. Borstel of schud voersilo's, -huisjes en -tafels regelmatig schoon.
3. Inspecteer silo's wekelijks. Als de zaden onverhoopt nat zijn geworden en klonteren, moet je ze weggooien. Maak de silo schoon - veel silo's kunnen in de vaatwasser - en vul hem met verse zaden.
4. Ververs water in waterbakken om de paar dagen.
5. Ontsmet voer- en waterplaatsen regelmatig met kokend water.
6. Houd goed in de gaten dat vetproducten zoals vetbollen niet ranzig worden en haal ze weg als dat wel gebeurt.
7. Zie je een zieke vogel in je tuin, maak dan goed schoon en pauzeer het bijvoeren een week of twee.

KAN IK ZELF VOGELVOER MAKEN?

Ja! Het is ietsje meer werk, maar leuk om te doen en het ziet er prachtig uit! (Klein)kinderen zullen ook enthousiast zijn over de activiteit.

Spechtenblok

Maak zelf een spechtenblok van een dikke boomtak of een openhaardblok. Boor gaten in het hout, vul ze met ongezouten frituurvet en zaden en hang het in een boom.

Lees hier de uitgebreide uitleg.

Spechtenblok

Vetbol of vogeltaart

Zelf vetbollen of vogeltaarten maken is makkelijk. De start is altijd hetzelfde: smelt ongezouten frituurvet in een pannetje.

Wees daarna creatief en giet het gesmolten vet eens in een ouderwets kopje met een oortje, laat het stollen en hang het aan een tak. Of maak verschillende vormen door het vet in kopjes of schaaltes weer hard te laten worden en stapel **een fantastische vogeltaart!**

Vogeltaart

Tuinvogeltelling

Shop

Lees meer over:

1. [de Nationale Tuinvogeltelling](#)
2. [de vogels uit deze Special](#)
3. [het kopen van voer of nestkasten](#)
4. [een vogelvriendelijke tuinrichting](#)

Vogelgids

Tuinrichting